

Steffen Kampeter
Parlamentarischer Staatssekretär
Bundesministerium der Finanzen
11016 Berlin

Mitglied des Deutschen Bundestages
Frau Azize Tank
Platz der Republik
11011 Berlin

ONDERWERP   Uw schriftelijke vraag nr. 150 voor de maand januari 2015
Referte   **V B 4 - 0 1478/15/19092**
DOK   2015/0068077
                          (bij beantwoording s.v.p. referte en DOK vermelden)

Zeer geachte collega,

Uw vraag:

„Welke actie onderneemt de Bondsregering om, ter gelegenheid van het feit dat het 70 jaar geleden is dat er in concentratiekamp Sonnenburg een bloedbad heeft plaatsgevonden, waarbij minstens 819 gevangenen (verzetsstrijders uit heel bezet West-Europa en Noorwegen, die in het kader van het z.g. Nacht und Nebel-besluit gedeporteerd werden, alsmede Polen, Tsjechoslowaken, Joegoslaven, Russen, Oekraïners en anderen) in de nacht van 30 op 31 januari 1945 door een SS-commando, in nauw overleg tussen het Rijksministerie van Justitie, de Gestapo en het Openbaar Ministerie van het Kammergericht in Berlijn vermoord werden - zoals ook in het Juristenproces tijdens de vervolprocessen in Neurenberg bewezen werd geacht (zie Trials of War Criminals before the Nuremberg Military Tribunals, deel III, Justice Case, Nuremberg October 111946 – April 1949) - aan voormalige gevangenen van concentratiekamp en gevangenis Sonnenburg (1933-1945) respectievelijk aan hun familieleden een schadevergoeding toe te kennen (b.v. voor de ten onrechte opgelegde nazi-vonnissen, de ondergane gevangenisstraf, de mishandelingen en de verrichte dwangarbeid), mede gezien het feit dat volgens informatie van de Werkgroep ter herdenking van de gevangenen van concentratiekamp en gevangenis Sonnenburg bij de Berlijnse Vereinigung der Verfolgten des Naziregimes-Bund der Antifaschisten (VVN-BdA) momenteel o.a. in België voormalige gevangenen van het concentratiekamp in leven zijn? (A.u.b. eventuele wettelijke basis vermelden en motiveren.)”

beantwoord ik als volgt:

Onafhankelijk van de 70e verjaardag van het bloedbad in concentratiekamp Sonnenburg heeft de Bondsrepubliek Duitsland altijd al bijzondere voorrang gegeven aan de morele en financiële schadevergoeding van het door het nationaalsocialistische regime begane onrecht. Ook nu nog heeft deze taak voor de Bondsregering een onveranderd hoge prioriteit. Dat is de reden van de onveranderd grote inspanningen op dit gebied.

Zo is oorlogsschade tussen de betrokken staten door herstelovereenkomsten gecompenseerd. Volgens het algemeen volkenrecht bestaat daarnaast geen aanspraak van afzonderlijke personen of volksgroepen tegenover een oorlogvoerende staat op schadevergoeding of schadeloosstelling. Dit volkenrechtelijke principe - dat herstelbetalingen alleen tussen staten plaatsvinden - heeft zich in de loop der jaren als hulpmiddel bij het waarborgen van de vrede tussen staten gevestigd en blijkt goed te voldoen. Derhalve richten aanspraken van afzonderlijke personen of volksgroepen zich alleen naar het nationale recht.

Aanvragen voor wettelijke schadevergoedingen op grond van het Bundesentschädigungsgesetz (BEG) in de versie van de BEG-Slotwet van 14 september 1965 (Bundesgesetzblatt I, blz. 1315) konden na 31 december 1969 niet meer worden ingediend (artikel VIII, BEG-Slotwet); deze wet kent geen uitzonderingen - afgezien van hier niet in aanmerking komende speciale gevallen. Dat geldt zelfs dan, wanneer de uiterlijke termijn buiten de schuld van betrokkene werd overschreden.

Naast de BEG heeft de Bondsregering bovenwettelijke regelingen gecreëerd, volgens welke vervolgd van het naziregime financiële hulp kunnen krijgen. Op de op grond hiervan verleende diensten bestaat geen recht. Voor deze regelingen gelden geen vervalltermijnen. Echter, deze hardheidsregelingen voorzien alleen in schadevergoedingen voor rechtstreeks vervolgd en benadeelde personen.

Voorwaarde voor de verlening van hulp is persoonlijke, zware vervolging in de zin van § 1 BEG. Dat houdt in dat degene die de aanvraag indient, op grond van politiek verzet tegen het nationaalsocialisme of bijvoorbeeld op grond van ras of geloof door nazigeweld moet zijn vervolgd en daardoor persoonlijk aanzienlijke schade aan de gezondheid moet hebben geleden.

In verband met het proces van de Duitse eenheid heeft de Bondsrepubliek Duitsland met Polen en met drie post-Sovjet-staten (de republiek Wit-Rusland, de Russische Federatie en Oekraïne) overeenkomsten gesloten over een schadevergoeding voor nazi-onrecht.

Tussen de Bondsrepubliek Duitsland en de republiek Polen is een in Polen volgens Pools recht opgerichte „Stiftung Deutsch-Polnische Aussöhnung" overeengekomen. Op dezelfde wijze en met hetzelfde doel zijn er in 1993 stichtingen opgericht in Moskou, Minsk en Kiev. Deze stichtingen hebben toegezegd ook betalingen aan nazislachtoffers in andere staten van de voormalige Sovjetunie te doen.

Op grond van § 11, 1e lid, sub 1, van de wet tot oprichting van een stichting „Erinnerung, Verantwortung und Zukunft" (EVZ) konden voormalige buitenlandse dwangarbeiders die in concentratiekamp Sonnenburg geïnterneerd waren, een uitkering van maximaal DM 15.000 krijgen, indien ze uiterlijk 31 december 2001 een aanvraag daartoe hadden ingediend. Op grond van § 13, 1e lid, van de wet EVZ konden uitkeringen ook aan nabestaanden van voormalige dwangarbeiders worden gedaan, indien de gerechtigde na 15 februari 1999 was overleden.

Met vriendelijke groet,